

Sygn. akt V U 222/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2020 r. w Legnicy

sprawy z wniosku A. M.

przy udziale zainteresowanej A. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 20 lutego 2019 r.

znak (...)

I. **zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 20 lutego 2019 r. (...) w ten sposób, że ustala, iż A. M. jako pracownik A. K. (1) podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 19 lipca 2018 roku,**

II. **zasądza od strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz wnioskodawczyni A. M. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Regina Stępień

Sygn. akt V U 222/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 lutego 2019r. znak (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że A. M. jako pracownik u płatnika składek A. K. (1) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu w od 19 lipca 2018r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż wiele materiałów zgromadzonych w toku postępowania wskazuje na pozorność zatrudnienia wnioskodawczyni A. M. u A. K. (1), przede wszystkim:

- brak rzeczywistej potrzeby zatrudnienia nowego pracownika,

- nie przedstawienie dowodów świadczenia pracy,
- fakt korzystania przez ubezpieczoną z długotrwałego zwolnienia lekarskiego tuż po zawarciu umowy o pracę,
- brak realnych efektów jej pracy

W ocenie organu rentowego analiza zebranego w trakcie postępowania wyjaśniającego materiału dowodowego stanowi podstawę do stwierdzenia, że A. M. nie wykonywała obowiązków pracowniczych wynikających z zawartej umowy o pracę. Zdaniem Zakładu przedłożone w sprawie dokumenty, m.in. kwestionariusz osobowy, świadectwo maturalne, świadectwo aprcay od poprzednich pracowników umowa o pracę, informacje dotyczące zatrudnienia, zakres czynności i odpowiedzialności pracownika, dokumenty ZUS ZUA, orzeczenie lekarskie, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, listy plac i listy obecności nie są niepodważalnym dowodem na to, że doszło do zatrudnienia oraz faktycznego świadczenia pracy przez A. M.. ZUS wskazał, że dokumenty powyższe mogły zostać sporządzone w celu uprawdopodobnienia wykonywania przez ww. pracy. Natomiast podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia umowy o pracę.

Okoliczności niniejszej sprawy wskazują w ocenie ZUS na to, że działania pracodawcy i zainteresowanej, miały na celu świadome osiągnięcie nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych pod pozorem nawiązania stosunku pracy. Zdaniem Zakładu powyższe dowodzi, że oświadczenia woli złożone przez strony stanowią dokonanie pozornej czynności prawnej, a jedynym celem było osiągnięcie przez A. M. korzyści w postaci zasiłku chorobowego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona A. M., wnosząc o zmianę decyzji i ustalenie, że jako pracownik A. K. (1) podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu wypadkowemu i chorobowemu – poprzez uznanie zawartej umowy o pracę za prawdziwą.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni wskazała, iż kwestionowana umowa o pracę została zawarta z zadaniowym czasem pracy, opierającym się na dużej samodzielności pracownika, szczególnie w sytuacji, gdy znacząca część zadań wykonywana jest przez pracownika poza zakładem pracy i gdy jej wykonywanie jest zależne od zmiennych i trudnych do przewidzenia warunków. Długość tygodnia pracy determinowana jest przez tempo wykonywania pracy. Podkreśliła, iż przez okres 3 miesięcy ubezpieczona sporządziła 32 protokoły zwrotu, wykonała kilkadziesiąt ekspozycji oferowanych towarów, które umieściła na serwerze sklepu, przygotowała dziesiątki paczek z towarami do wysyłki, z których większość osobiście wysłała, odebrała i wykonała niezliczoną ilość telefonów i maili. Ponadto wbrew twierdzeniom organu rentowego, po stronie pracodawcy istniał zarówno potrzeba jak i racjonalna możliwość zatrudnienia osoby na stanowisku managera ds. sprzedaży. Zaś ubezpieczona posiadała cechy osobiste, wykształcenie, wiedza i doświadczenie, które predysponował ją do podjęcia takiej pracy. To oprócz samego faktu zatrudnienia uzasadniało również ustalenie wysokości jej wynagrodzenia w kwocie 7 000 zł miesięcznie brutto.

Płatnik składek A. K. (1) poparła odwołanie ubezpieczonej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odwołanie oraz o zasądzenie od wnioskodawczyni na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił:

Płatnik składek A. K. (1) wykonuje działalność gospodarczą od 15 lat. Forma tej działalności była różna – spółka prawa handlowego, cywilnych i jednoosobowej działalności gospodarczej. W ramach tej działalności prowadzi sklepy stacjonarne z odzieżą w galeriach handlowych, sklep internetowy, firmę transportową, wynajem samochodów.

W związku z tym, że sklep internetowy prowadziła osobiście w formie jednoosobowej działalności gospodarczej – zakres związanych z tym prac był dla niej za duży. Musiała cały czas być on-line, odpisywać na korespondencję – pojawiła się konieczność zatrudnienia pracownika do obsługi tej działalności. Ta praca wymagała nienormowanego

czasu pracy. W związku z czym poszukiwała ona osoby operatywnej, mobilnej, dyspozycyjnej. W tym celu zamieszczała ogłoszenia na (...) i (...).

A. M. знала wcześniej, z okresu gdy ta prowadziła własną działalność gospodarczą (pośrednictwo finansowe). Kiedy A. K. (1) dowiedziała się że A. M. zawiesza tę działalność, zaproponowała jej pracę w swoim sklepie internetowym. Spotkały się w tej sprawie na przełomie czerwca/lipca 2018r. Uzgodniły zakres obowiązków ubezpieczonej, omówiły sprzęt, na którym będzie pracować, czynności jakie będzie wykonywać. W tej sprawie spotkały się kilkakrotnie. Miała odpowiednie kwalifikacje – zawód technik handlowiec, pracowała poprzednio jako pracownik obsługi klienta a stacji paliwa (...) S.A., sprzedawca, w sklepie (...) ponadto jako sekretarka, pracownik biurowy, kierownik ds. finansów w centrum analiz kredytowych, Zgodnie z ustaleniami między stronami ubezpieczona miała prowadzić stronę internetową sklepu, zamieszczać posty dotyczące przywitania klienta, wiadomości, informacje zauważalne na forach internetowych, (...), (...), odpisywać na wiadomości klientów, utrzymywać kontakt telefoniczny z klientami. Ona zaproponowała kwotę swego wynagrodzenia w wysokości 7 000zł brutto miesięcznie. Płatniczka składek zaaprobowwała tę sumę. Miała świadomość, że praca ta wymaga więcej niż 8 godzin dziennie, aktywności w dni wolne od pracy, w czasie prywatnym. Do wykonywania tych prac miał wykorzystywać własny sprzęt – komputer, drukarkę, telefon, samochód. Umowę o pracę, po uzgodnieniu tych warunków podpisały w dniu 19 lipca 2018r. Ubezpieczona została zatrudniona na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy (choć z zastrzeżeniem ponad 8 – godzinowego czasu pracy) na stanowisku menagera ds. sprzedaży od 1 lipca 2018r. z wynagrodzeniem 7 000 zł brutto miesięcznie, Ponadto określono zadaniowy system pracy.

Ubezpieczona zgodnie z treścią zawartej umowy w okresie od 19 lipca 2018r. uaktualniała informację o produktach, promocjach, wyprzedażach, bestselerach. W sklepie internetowym Postów sporządzała kilkanaście postów. Prace te wykonywała codziennie do godz. 11.00. Potem była dostępna dla klientów pod telefonem, kontaktowała się z nimi telefonicznie i mailowo. Po południ jeździła do siedziby firmy w L. przy ul. (...). Tam przygotowywała paczki do wysyłki od 2 do 20 dziennie, załatwiała zwroty i reklamacje od klientów. Przygotowywała protokoły zwrotów, oglądała zwracane towary (czy nie noszą śladów użytkowania. Takich zwrotów w okresie swej pracy wykonała łącznie ok. 30-35. Protokoły anulowania sprzedaży sporządzała księgowa, ubezpieczona je podpisywała. Wynikało to z błędów, które wcześniej popełniała i które potem należało poprawiać – w zakresie podatku VAT, ilości zwracanego towaru. Ponadto ubezpieczona odwoziła do firmy kurierskiej paczki z towarem, kiedy była ich większa ilość oraz kiedy pakowane były w późniejszych godzinach – zdarzało się to 1-2 razy w tygodniu. Przygotowywała do wystawienia nowy towar - wykonywała zdjęcia, dokonywała ich obróbki w (...), mierzyła. Zdjęcia robiła wspólnie z A. K. (1)

Do wykonywania prac miał założony login służbowy. Na stronie internetowej sklepu zamieszczonych było ok. 700 artykułów, oprócz odzieży torebki, buty, paski.

Z wykonanej pracy ubezpieczona była rozliczana i kontrolowana przez płatniczkę składek. Przy czym, z czasem przekazywała ona coraz większy zakres prac związanych z prowadzeniem sklepu internetowego ubezpieczonej. A. K. (1) kontrole te wykonywała poprzez sprawdzanie na stronie sklepu wykonanie zamówień.

A. M. faktycznie pracowała do 1 listopada 2018r.. Od 2 listopada 2018r. do 4 grudnia 2018r. pobierała wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, a od 5 grudnia 2018r. przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu zagrożonej ciąży do dnia urodzenia dziecka tj. do 28 marca 2019r. Wiedzę o ciąży uzyskała w sierpniu 2018r, był to 6 tydzień ciąży. Następnie korzystała z urlopu macierzyńskiego. Przy zawieraniu umowy o pracę nie informowała pracodawcy o swym stanie. Zamierza powrócić do pracy u A. K. (1).

A. K. (1) ze sklepu internetowego osiągała przeciętnie przychód wysokości 30 000 - 60 000 zł rocznie. Co przeciętnie dawało jej dochód ok. 3 000 zł miesięcznie. Ponadto uzyskiwała dochody z innych prowadzonych przez nią firm – w różnej wysokości.

We wszystkich swych firmach płatniczka składek zatrudnia ok. 40 osób. Ich wynagrodzenie określone jest w wysokości minimalnej, zaś kierownicy sklepów zarabiają ok. 4 000 zł brutto miesięcznie.

/dowody:

a) akta organu rentowego, w tym:

- druk ZUS ZFA k.3, wypis z CEIDG k., ZUS P ZUA k.31, oświadczenie dla obliczania zaliczki na podatek k. 31, oświadczenie o zapoznaniu się z przepisami bhp i ryzykiem zawodowym, k.36-37, karta szkolenia wstępnego k.43-44, zakres czynności i odpowiedzialności pracownika k.48- 49, listy obecności k.50-53, listy płac k.54-57, protokoły anulowania sprzedaży i potwierdzenia przelewów k.58-160, protokoły przesłuchania płatnika wraz z podsumowaniami księgi przychodów i rozchodów za okres 2018-2019, podatkowymi księgami przychodów i rozliczeń, k.166-202, przesłuchania ubezpieczonej k.203-205

b) kopia dokumentacji medycznej, kopia księgi przychodów i rozchodów oraz potwierdzenia dokonywanych przelewów i sprzedaży k.13, odpisy książki przychodów i rozliczeń k.44-87

c) e-protokół z 16.10.2019r. (k.34-37):

- zeznania świadków: M. P. (1) 00:10:19-00:18:48, J. S. 00:18:48-00:2703, A. Z. 00:27:03- 00:35:17

- wyjaśnienia ubezpieczonej 00:35:17-01:18:27

- wyjaśnienia płatnika 01:18:27-01:56:58

d) e-protokół z 10.06.2020r. (k.96)

- zeznania świadka K. K. (1) 00:02:45-00:15:16/.

Sąd zważył:

Odwołanie było uzasadnione.

Przede wszystkim należy wskazać, iż zakres rozpoznania przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych jest wyznaczany treścią decyzji organu rentowego (por. m. in postanowienie SN z 13 maja 1999r. II UZ 52/99 OSNAPIUS 2000 nr15 poz. 601, z 28 października 2009r. II UZ 37/09) OSN 2011 nr 13-14, poz. 195). Stąd ocenie podlegał jedynie tytuł do ubezpieczeń społecznych A. M..

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2016.963 z późn. zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. Z mocy art. 13 pkt 1 tej ustawy obowiązek ubezpieczeń społecznych pracownika istnieje od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Kwestią sporną między stronami postępowania było ustalenie, czy w okresie od 19 lipca 2018r. jako pracownik podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u prowadzącej działalność gospodarczą płatnika składek A. K. (1). .

Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził bowiem, że umowa o pracę z dnia 19 lipca 2018r., na podstawie której A. M. została zatrudniona przez płatnika składek była czynnością prawną pozorną, gdyż została zawarta jedynie w celu uzyskania tytułu do ubezpieczeń społecznych, umożliwiającą uzyskanie korzyści związanej z wypłatą zasiłku chorobowego.

Wnioskodawczyni zakwestionowała natomiast decyzję organu rentowego wskazując, że umowa o pracę z dnia 19 lipca 2018r. jaką zawarła z A. K. (1) w rzeczywistości była realizowana.

Na wstępie rozważań należy podkreślić, że o tym czy strony nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych, a okoliczności wynikające jedynie z formalnie zawartej umowy o pracę nie są wiążące w postępowaniu o ustalenie podlegania obowiązkowi pracowniczemu ubezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku, II UK 204/09, LEX nr 590241). Pozorność umowy o pracę wynikająca z art. 83 k.c. w zw. z art. 300 k.p. ma miejsce wówczas, gdy pomimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ewentualnie okoliczności faktyczne jej wykonywania nie wypełniają cech stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dn. 28.04.2016 r., I UK 156/15. Legalis nr 1460802). W razie ustalenia, że stosunek pracy nie jest realizowany pomimo zawarcia umowy o pracę, nie następuje zatrudnienie pracownika, a zgłoszenie do ubezpieczenia ma z tej przyczyny charakter fikcyjny. Dochodzi bowiem do zgłoszenia do ubezpieczenia osoby, która nie posiada statusu pracownika i nie może być uznana za podmiot tego ubezpieczenia. Stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał lub nie był realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet w sytuacji, gdy jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne. W sytuacji, gdy strony w rzeczywistości nie zamierzały osiągnąć skutków wynikających z umowy o pracę, w szczególności nie doszło do podjęcia i wykonywania pracy, zaś jedynym celem umowy było umożliwienie pracownikowi skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, umowa taka jest pozorna w myśl art. 83 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., II UK 164/05, LEX nr 192462). Samo podpisanie umowy o pracę nie jest zatem wystarczające do zaistnienia stosunku prawnego z zakresu ubezpieczeń społecznych. Natomiast zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 r. (II UK 430/05) i 18 stycznia 2007 r. (II UK 110/06) cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą.

Odnosząc powyższe uwagi natury ogólnej do stanu faktycznego sprawy, należy wskazać, iż istota sporu, od której zależało jej rozstrzygnięcie sprowadza się do ustalenia czy po podpisaniu formalnej umowy o pracę A. M. realizowała obowiązki z nich wynikające w sposób rzeczywisty. Tylko to bowiem mogło stanowić tytuł do objęcia ubezpieczeniem społecznym emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym. Postępowanie dowodowe nie potwierdziło zarzutów argumentów organu rentowego, iż zatrudnienia wnioskodawczyni A. M. u A. K. (1) było pozorne. Przede wszystkim, po stronie płatnika składek istniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika do obsługi sklepu internetowego, A. K. (1) poza sklepem internetowym prowadziła jeszcze kilka sklepów stacjonarnych z odzieżą, ponadto wynajem samochodów i firmę transportową. Wprawdzie zatrudniała w nich pracowników, ale zakres tych wszystkich działalności powodował, iż dodatkowe zajęcie w postaci prowadzenia sklepu internetowego, w którym do sprzedaży jest przeciętnie znajdowało się ok. 700 artykułów, konieczność ich fotografowania, opisywania, umieszczania na stronie sklepu, kontaktu z klientami telefonicznego, mailowego (o różnych godzinach i w dni wolne od pracy), pakowania i wysyłki towaru do klientów – zajmował jej zbyt dużo czasu. Stąd jej decyzja o zatrudnieniu pracownika była jak najbardziej racjonalna, wręcz konieczna.

Bezpodstawne jest również twierdzenie organu rentowego o braku dowodów świadczenia pracy przez ubezpieczoną. Potwierdzają ją nie tylko podpisywane przez nią dokumenty w postaci protokołów zwrotów towaru i związanych z nimi przelewów, ale przede wszystkim zeznań świadków: M. P. (1) – pracownika firmy kurierskiej, któremu przesyłki z firmy płatnika składek, były przywożone osobiście przez ubezpieczoną. Przy czym dotyczyło to sytuacji, kiedy miała miejsce wysyłka paczek, których nie udało się odebrać kurierowi, który przyjeżdżał po nie do firmy ubezpieczonej. Taka sytuacja miała miejsce przeciętnie 3-4 razy w miesiącu. Łącznie w ten sposób ubezpieczona przekazała firmie kurierskiej kilkanaście paczek. Punkt obsługi klienta w firmie kurierskiej był czynny do godz. 18.00. Stąd paczki wysyłane po tej godzinie musiały być przywiezione bezpośrednio do magazynu przez ubezpieczoną, płatnika czasami przez męża A. K. (1). J. S. natomiast potwierdza, iż ubezpieczona odbierała telefony od klientów sklepu internetowego, w tym m. in. dotyczące szybkiej wysyłki zamówionego w piątek obuwia, a potem niezwłocznego udania się do magazynu,

zapakowania i przekazania paczki firmie kurierskiej. Takie kontakty telefoniczne ubezpieczonej z klientami, w różnych godzinach w tym popołudniowych, potwierdza również świadek A. Z..

Na wiarę również zasługiwały zeznania świadka K. K. (1), która wskazała, że grzecznościowo pomagała córce A. K. (1) - poprzez weryfikowanie dokumentów przed ich przekazaniem do biura rachunkowego. W tym w okresie o lipca-wrzesnia 2018r. sprawdzała pod względem merytorycznym i rachunkowym m. in. protokoły anulowania sprzedaży, które występują przy sprzedaży rejestrowanej na kasie fiskalnej. Ubezpieczona popełniała nich błędy w wyliczeniu podatku VAT. Wobec czego świadek przepisowała dokumenty sporządzone wstępnie przez ubezpieczoną, prawidłowo wyliczała podatek VAT. Tak sporządzone dokumenty podpisywała ubezpieczona.

W ocenie Sądu z całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie zarówno w postępowaniu przed organem rentowym, jak również w postępowaniu sądowym, w tym z przedłożonych dokumentów (szczegółowo wskazanych w ustaleniach faktycznych), zeznań świadków M. P. (1), J. S., A. Z. K. K. (1) oraz wyjaśnień ubezpieczonej i płatnika składek A. K. (1) wynika, że przedmiotowa umowa o pracę nie była czynnością pozorną, a pracownica istotnie wykonywała obowiązki z niej wynikające.

Ponadto podkreślić należy, że jak wskazano wyżej, jednym z celów zawarcia umowy o pracę może być również uzyskanie ochrony ubezpieczeniowej w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego – a nie jest to cel sprzeczny z ustawą. Stąd rozważania odnośnie wiedzy płatnika składek i ubezpieczonej o ciąży tej ostatniej, w realiach niniejszej sprawy – nie miały istotnego znaczenia.

Pewne wątpliwości budzić może podstawa wymiaru składek ubezpieczonej (wysokość jej wynagrodzenia), ale ta kwestia może być ewentualnie przedmiotem odrębnego postępowania, jeśli zostanie zakwestionowana przez organ rentowy.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U.2016.1667).

Regina Stępień